



## **5. monitorovací zpráva**

**Jan Koucký a Radim Ryška**

**30. listopadu 2013**

### **PROJEKT REFLEX 2013**

#### **Zaměstnatelnost a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání**

##### **SHRNUTÍ**

Předkládaná informace o průběhu projektu Reflex 2013 představuje ze dvou důvodů současně závěrečnou monitorovací zprávu: za prvé byl po dotazníku pro absolventy uzavřen již také dotazník pro zaměstnavatele; za druhé bylo po získání obou souborů a vyčištění dat možné definovat konečný soubor (od absolventů i od zaměstnavatelů), se kterým se bude dále pracovat.

Do šetření uplatnění absolventů se nakonec aktivně zapojilo 20 veřejných vysokých škol, jedna státní vysoká škola a 15 soukromých vysokých škol. Počet zúčastněných škol stejně jako počet absolventy vyplněných dotazníků je nejvyšší ve srovnání s předchozími šetřeními (Reflex 2006 a Reflex 2010).

Ve 4. monitorovací zprávě jsme informovali, že absolventi kompletně vyplnili celkem 32 721 dotazníků. Po získání celého sebraného souboru od agentury shromažďující data a vyčištění dat, bylo možné počty upravit ve dvou směrech. Na jedné straně jsme soubor rozšířili o ty vyplněné dotazníky, které sice nebyly vyplněny úplně, ale přesto dostatečně, takže jsou dobře použitelné pro naprostou většinu analýz. Zároveň však byl soubor mírně zmenšen během čištění dat. Celkově je tak ze šetření Reflex 2013 k dispozici 34 305 dotazníků, které budou využívány pro následné analýzy.

Od poslední monitorovací zprávy narostl rovněž počet vyplněných dotazníků od zaměstnavatelů na celkem 1 115. Na své zaměstnavatele poskytlo kontakty celkem 1 886 absolventů a všichni tito zaměstnavatelé byli osloveni. Do dotazníku vstoupilo 888 z nich a celý dotazník jich 763 vyplnilo. Vedle toho vyplnilo dotazník ještě dalších 352 absolventů, kteří jsou zároveň sami zaměstnavateli se zaměstnanci.

V současnosti zpracovává Středisko vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (SVP PedF UK) finální váženou verzi datového souboru a připravuje dílčí datové soubory pro všechny zúčastněné vysoké školy s daty od jejich absolventů. Vysokým školám je rozešleme po zveřejnění prvních výsledků šetření na začátku prosince 2013. Do konce roku bude připravena závěrečná zpráva ze šetření, budou realizovány základní analýzy a připraveny první výsledky.

Obdobně jako v minulých monitorovacích zprávách přináší další text základní informace o projektu; aktualizovány jsou pak části Dosavadní průběh šetření včetně tabulky o počtech vyplněných dotazníků v členění podle zúčastněných vysokých škol v příloze a Další etapa šetření. (Nové části textu jsou psány modře.)

## **REFLEX: ZÁKLADNÍ INFORMACE A KONTEXT**

V tomto odstavci opakujeme jen základní kontextové informace, podrobněji jsou uvedeny v první monitorovací zprávě.

Projekt Reflex 2013 navazuje na významné mezinárodní projekty, které byly v oblasti výzkumu uplatnění absolventů vysokých škol v ČR již realizovány (Cheers, 12 evropských zemích včetně ČR v letech 1997-2000; Reflex, 15 evropských zemích včetně ČR, Japonsko, v letech 2004-2007). V různých částech světa se realizují postupně další projekty, mezinárodní i národní, a znalosti o přechodu a uplatnění absolventů vysokých škol na trhu práce se dále rozvíjí. U nás k tomu přispěl i národní projekt (navazující na mezinárodní projekt Reflex a koordinovaný s Německem a s Rakouskem) realizovaný v roce 2010 pod názvem Reflex 2010. Problematika uplatnění absolventů se v posledních letech stává velice důležitou i z evropského hlediska a proto se očekává zahájení přípravy celoevropského projektu EuroGraduate.

Hlavním řešitelem a koordinátorem projektu Reflex 2013: Zaměstnatelnost a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání je Středisko vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (dále jen SVP PedF UK). A právě ze zkušeností pracoviště získaných ze zapojení do mezinárodních projektů (mezi nimi i Reflex) a z dlouhodobé spolupráce SVP PedF UK s nejlepšími zahraničními pracovišti tento projekt vychází.

### **CÍLE PROJEKTU REFLEX 2013**

Cílem projektu je přispět k dlouhodobě rozvíjeným znalostem o zaměstnatelnosti a uplatnění absolventů vysokých škol, o jejich přechodu ze vzdělávání na pracovní trh a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání, k vytváření takto zaměřené databáze poznatků a informací a k jejich následným analýzám. Důležitým cílem je také poskytnout samotným vysokým školám srovnatelná data o jejich absolventech a umožnit jim tak provádět vlastní analýzy s přímou vazbou na jejich konkrétní potřeby, na výroční zprávy, dlouhodobé záměry apod. Výsledky šetření Reflex 2013 budou navíc zapojeny do širšího programu „Co dělají absolventi“, který přinese informace budoucím zájemcům o vysokoškolské studium, a budou tak moci ovlivnit jejich volbu vysokoškolského studia.

### **KRÁTCE O METODOLOGII A HLAVNÍM NÁSTROJI ŠETŘENÍ, DOTAZNÍKU PRO ABSOLVENTY**

Zaměstnatelnost a uplatnění absolventů patří mezi významné charakteristiky (ukazatele) kvality a relevance vzdělávací činnosti vysokých škol. Promítají se do nich kvantitativní (počty absolventů) i strukturální (vystudované obory) aspekty vývoje vysokého školství, ale především kvalitativní a obsahové aspekty (znalosti, dovednosti, kompetence a celkový profil absolventa). Cílem projektu REFLEX 2013 je proto zjišťovat a analyzovat nejen obvyklé údaje o ekonomické aktivitě a pozicích absolventů na pracovním trhu, o jejich povoláních a platech, ale také o znalostech, dovednostech a kompetencích, které absolventi na vysoké škole získali, ve srovnání s těmi, které jsou od nich na trhu práce požadovány.

Šetření realizované v rámci projektu REFLEX 2013 se týká dvou cílových skupin. Hlavní skupinou jsou absolventi bakalářských, magisterských a doktorských studijních programů (v mezinárodní klasifikaci programů ISCED 5A a 6) na veřejných, státních i soukromých vysokých školách do pěti let po získání diplomu (tedy absolventi z let 2008-2012). Druhou cílovou skupinou jsou pak jejich zaměstnavatelé.

Absolventi obdrží od vedení vysoké školy, kterou absolvovali, dopis/e-mail vyzývající je k účasti v projektu společně s kódem pro vstup do internetového dotazníku. Po přihlášení vyplní anonymně asi půlhodinový dotazník přímo na webu. Absolventi současně přepošlou svým zaměstnavatelům (vedoucím, personalistům) žádost o vyplnění krátkého dotazníku (5-10 minut) rovněž přímo na webu.

Hlavním nástrojem empirického šetření v projektu REFLEX 2013 pro získání informací o zaměstnatelnosti a uplatnění absolventů na pracovním trhu a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání je dotazník, který je do určité míry srovnatelný s dotazníky z obou mezinárodních šetření CHEERS 1998 a REFLEX 2006 a do značné míry srovnatelný s dotazníkem projektu REFLEX 2010. Ke zjišťování důležitých informací přispěje rovněž nový dotazník pro zaměstnavatele (používaný již i v některých dalších zemích).

V roce 1998 se v rámci projektu CHEERS vrátilo vyplněné dotazníky od více než 3 tisíc absolventů vysokých škol a v roce 2006 se při řešení projektu REFLEX podařilo získat odpovědi od téměř 7 tisíc absolventů, v roce 2010 pak v rámci projektu REFLEX 2010 bylo získáno přes 8 a půl tisíce odpovědí. Cílem projektu REFLEX 2013 je získat odpovědi od alespoň 20 tisíc absolventů. Současně je třeba probíhající šetření zaměstnavatelů považovat za pilotní, přesto lze předpokládat, že se podaří získat alespoň tisíc odpovědí.

Dotazník pro absolventy sestává z deseti hlavních částí: absolvovaná vysokoškolská studia, vzdělání před vysokou školou a praxe během studia, hodnocení vysokoškolského studia, přechod ze školy do praxe, první zaměstnání, profesní historie a současná situace, nezaměstnanost, současná práce, kompetence (znalosti, dovednosti, schopnosti a způsobilosti), osobní údaje (blíže viz první monitorovací zpráva).

## DOSAVADNÍ PRŮBĚH REALIZACE PROJEKTU

Realizace projektu Reflex 2013 byla zahájena na počátku roku 2013, kdy byl připraven a rozeslán dopis náměstka ministra, kterým v polovině ledna oslovil vysoké školy a vyzval je k účasti v projektu Reflex 2013. Na základě tohoto dopisu se vysoké školy začaly hlásit většinou přímo řešiteli projektu, přitom zájem o projekt byl ještě vyšší než v roce 2010. Do projektu se zpočátku zapojilo celkem 40 vysokých škol, z toho 21 veřejných, jedna státní a 18 soukromých vysokých škol. Z veřejných vysokých škol se do projektu nepřihlásila pouze VŠP Jihlava a tři umělecké vysoké školy; pro obtíže při vypořádání se s administrativní stránkou projektu se však nakonec neúčastní ani čtvrtá umělecká vysoká škola a rovněž VŠTE České Budějovice. Rovněž tři soukromé vysoké školy z projektu odstoupily – důvodem bylo hlavně administrativní zajištění účasti.

SVP PedF UK rozeslalo 14. února kontaktním osobám první dopis, který obsahoval základní informace o projektu a o způsobu spolupráce a také první verzi metodiky realizace projektu a návrh dotazníku, které SVP PedF UK mezitím připravilo. Část škol využila nabízené možnosti a ve stanoveném termínu připomínkovala první verzi metodiky i dotazníku. Po zpracování došlých připomínek z vysokých škol byly vytvořeny nové verze obou materiálů. Následně byl dotazník naprogramován a otestována jeho funkčnost. Většina škol zvládla podle metodiky do poloviny března poslat informace o počtech dostupných e-mailových adres použitelných pro oslovení absolventů. Na základě této informace poslalo SVP PedF UK školám napočítané velikosti cílového vzorku (tedy počty dotazníků, které by měly být sebrány) a doporučené počty absolventů, které by bylo vhodné oslovit ještě poštou v případě, že počty e-mailových adres nebyly dostatečné.

Dotazník byl podle metodiky funkční k 16. dubnu a vysoké školy začaly rozesílat absolventům iniciační dopisy, tj. pozvánky absolventům k účasti v projektu. Každý oslovený absolvent tak dostal e-mailem link na dotazník a vlastní kód pro přihlášení. Agentura tak od úterka 16.4. začala zaznamenávat první přístupy do dotazníku. Během prvního týdne musely být řešeny na straně agentury, která technicky zabezpečuje sběr, dva problémy. První se objevil druhého dne šetření a jednalo se o potíže se zápisem do databází, druhý byl způsoben o týden později v důsledku výpadku elektrické energie. Oba způsobily zpomalení chodu dotazníku. Na přihlašovací stránce dotazníku na to byli absolventi upozorněni se žádostí, aby se přihlásili později. Agentura se s maximálním nasazením postarala o co nejrychlejší odstranění potíží.

Postupně byly od 13. května prováděny výpisy z databáze, čímž byl průběžně monitorován stav vyplňování webového dotazníku, a vysoké školy byly také obesílány souborem s kódy, které byly jejich absolventy využity při vyplnění úplného dotazníku. Nepoužité kódy vysoké školy využívaly k upomínkám absolventů s novou žádostí o vyplnění. V průběhu šetření většina škol realizovala 2 až 3 upomínky, což vždy znamenalo podstatné zvýšení počtů získaných odpovědí. Několik vysokých škol rozeslalo z různých důvodů pozvání absolventům k vyplnění webového dotazníku s menším či větším zpožděním, což pak vedlo také k posunutí rozesílání upomínek. Z tohoto důvodu byl dvakrát posunut termín pro uzavření sběru dat formou webového dotazníku. 19. srpna však byl dotazník na webu uzavřen.

Na následující straně je uvedena konečná tabulka s počty respondentů (vyplněných dotazníků od absolventů vysokých škol) za jednotlivé zúčastněné vysoké školy, a to ve čtyřech časových řezech. Poslední dva sloupce představují upravené počty dotazníků po zahrnutí dotazníků využitelných pro většinu analýz a po čištění dat. Konkrétně se jedná o rozšíření o 2 592 dotazníků, v nichž absolventi vyplnili vše až po otázky týkající se jejich současné práce (vyplněny nejsou pouze otázky týkající se doplňujících osobních údajů a kompetencí, sekce K a L). Na druhé straně SVP PedF UK provedlo standardní čištění datového souboru, které vedlo ke zmenšení souboru o 1 008 problematických dotazníků. Po těchto úpravách zahrnuje tedy výsledný datový soubor, na kterém bude prováděna většina analýz, 34 305 dotazníků od absolventů, z nichž 31 721 dotazníků je vyplněno úplně.

Dotazník pro zaměstnavatele absolventů vysokých škol byl otevřen o dva týdny déle než dotazník pro absolventy, protože kontakty na zaměstnavatele jsme průběžně získávali právě od absolventů. V týdně, kdy byl uzavřen dotazník pro absolventy, jsme proto obesílali ještě poslední skupinu zaměstnavatelů. Soubor vyplněných dotazníků od zaměstnavatelů narostl ve dvou směrech. První část dotazníku (sekce A) pro zaměstnavatele byla současně částí absolventského dotazníku. Vyplnilo ji 352 absolventů vysokých škol, kteří sice vyplňovali dotazník pro absolventy, ale zároveň jsou sami zaměstnavateli se zaměstnanci. Kromě toho poskytli absolventi 1 886 kontaktů na své zaměstnavatele (kterými nejsou oni sami). Z nich se k vyplňování dotazníku přihlásilo 888, tedy necelá polovina zaměstnavatelů, a 763 (86 %) jej také celý vyplnilo. Celkově je tak k dispozici 1 115 vyplněných dotazníků od zaměstnavatelů.

## DALŠÍ ETAPA ŘEŠENÍ

SVP PedF UK nyní připravuje vyčištěné a zvážené datové soubory pro jednotlivé zúčastněné vysoké školy. Data o svých absolventech školy dostanou následně po prvním zveřejnění celkových výsledků, které proběhne na společném pracovním semináři MŠMT, SVP PedF UK a představitelů vysokých škol 6. prosince 2013 na ČZU. Do konce roku proběhnou první rozbory získaných dat, jejich kvality atd. To se stane součástí závěrečné zprávy z šetření, která kromě hodnocení získaného datového souboru dále zahrne všechny důležité informace o celém průběhu sběru dat. Do konce roku bude připravena také základní zpráva s nejdůležitějšími výsledky šetření.

## PŘÍLOHA: POČTY VYPLNĚNÝCH DOTAZNÍKŮ (PO ČIŠTĚNÍ DAT)

	Vysoká škola	Počet vyplněných dotazníků k				Konečný stav po čištění dat	Konečný stav upravený
		13.5.	17. 6.	8.7.	19.8.		
Veřejné vysoké školy	Univerzita Karlova v Praze	2 588	5 276	6 516	6 632	6 409	6 890
	Jihočeská univerzita České Budějovice	962	1 793	2 288	2 352	2 280	2 452
	Univerzita J. E. Purkyně v Ústí n. L.	572	806	846	851	826	903
	Masarykova univerzita v Brně	1 397	2 817	2 904	2 939	2 825	3 037
	Univerzita Palackého v Olomouci	693	1 725	1 737	1 857	1 791	1 948
	Veterinární a farmac. univerzita Brno	233	446	459	475	463	499
	Ostravská univerzita v Ostravě		224	271	522	510	556
	Univerzita Hradec Králové		261	296	299	288	315
	Slezská univerzita v Opavě	475	705	717	727	709	773
	České vysoké učení technické v Praze	253	323	337	498	479	509
	Vysoká škola chem.-technolog. v Praze		598	700	708	688	733
	Západočeská univerzita v Plzni	1 023	1 460	1 502	1 513	1 474	1 593
	Technická univerzita v Liberci	269	293	294	298	290	315
	Univerzita Pardubice	540	1 016	1 189	1 204	1 181	1 270
	Vysoké učení technické v Brně				851	828	879
	VŠ báňská -TU Ostrava		745	1 469	1 500	1 466	1 593
	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	896	1 637	1 979	1 997	1 925	2 105
	Vysoká škola ekonomická v Praze	1 365	1 443	1 447	1 457	1 433	1 575
	Česká zemědělská univerzita v Praze		1 370	1 722	1 746	1 699	1 860
Mendelova univerzita v Brně		657	1 049	1 068	1 042	1 116	
Státní VŠ	Univerzita obrany	94	217	233	243	226	245
Soukromé vysoké školy	Bankovní institut	37	42	46	46	62	66
	Vysoká škola finanční a správní	103	242	246	247	239	254
	Vysoká škola Karlovy Vary	81	166	226	231	217	240
	ŠKODA AUTO a.s. Vysoká škola	48	65	74	75	74	79
	VŠ manažerské informatiky a ekonomiky	65	103	103	103	103	108
	VŠ evropských a regionálních studií	50	94	102	121	117	126
	Vysoká škola obchodní v Praze	99	228	256	264	257	281
	Vysoká škola logistiky	30	56	57	71	69	76
	BIBS, a.s.	78	150	157	159	134	145
	AKADEMIE STING	36	66	68	68	65	68
	Univerzita Jana Amose Komenského	384	1 258	1 271	1 277	1 228	1 365
	Anglo-americká vysoká škola	4	4	4	4	4	4
	Západomoravská vysoká škola Třebíč	100	196	216	219	214	222
	Moravská vysoká škola Olomouc		31	31	31	31	32
	Vysoká škola sociálně správní, Havířov	44	68	68	68	67	73
	<b>Celkem</b>	<b>12 519</b>	<b>26 581</b>	<b>30 880</b>	<b>32 721</b>	<b>31 713</b>	<b>34 305</b>